

Asia: VN/21366/2020

Arviomuistio postilain muutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuluttajaliitto- Konsumentförbundet ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta lausua arviomuistiosta koskien postilain muutoksia ja esittää seuraavat huomiot:

Yhteiskunnan digitalisoituminen ja paperisten kirjeiden määrän lasku on realiteetti. Kuitenkaan kaikilla kansalaisilla ei ole mahdollista siirtyä sähköiseen viestintään esimerkiksi puuttuvien resurssien taikka henkilöön liittyvien esteiden vuoksi. Tämän takia postilain mahdolliset muutokset ovat myös yhdenvertaisuusnäkökulmasta merkittäviä. Tiedonkuluntarve on turvattava myös niille kansalaisille, joilla ei ole mahdollista hyödyntää digitaalisia kanavia ja sisältöjä. Lisäksi postilain mahdollisessa uudistamisessa on parhaimmalla mahdollisella tavalla huomioitava alueellinen yhdenvertaisuus.

Kuluttajaliitto yhtyy vahvasti arviomuistion näkemykseen siitä, että kattavaa vaikutustenarviointia tarvitaan. Vaikutustenarvioinnissa tulisi erityisesti arvioida muutoksia kansalaisten, kuluttajien ja yhdenvertaisuuden näkökulmista. Vaikutustenarvioinnissa tulisi myös arvioida, miten kolmipäiväiseen postinjakeluun siirtyminen vaikuttaa esimerkiksi mahdollisiin kirjeiden tuomien päätösten määräaikoihin sekä kuluttajien saamien laskujen osalta riittävään maksuaikaan. Arviomuistion esitys siitä, että jatkovalmistelussa tehdään laajempaa oikeusvertailua Pohjoismaiden lainsäädännön kesken, on kannatettava. Tässäkin vertailussa tulisi huomioida muiden Pohjoismaiden kokemukset postinjakelun harventamisesta kuluttajanäkökulmasta.

Kuluttajaliitto esittää, että nykyisiin laatustandardeihin (lähetyksistä vähintään 50 prosenttia on perillä viimeistään neljäntenä arkipäivänä ja vähintään 97 prosenttia viimeistään viidentenä arkipäivänä jättöpäivästä) ei tehdä muutoksia jakeluaikoja pidentävästi. Kuluttajaliiton näkemyksen mukaan viisipäiväisestä jakelusta pääsääntönä luopumiseen voidaan ryhtyä vain, jos on varmuus siitä, että kansalaisten oikeus tiedonsaantiin ja yhdenvertaisuus eivät vaarannu. Sanomalehtien tulisi

olla kansalaisille jaettuna viitenä päivänä viikossa, ja tähän ehdotettu tiedonvälitystuki on hyvä ratkaisu.

Kuluttajaliiton toimeksiannosta Aula Researchin 9.10.2020 toteuttaman kyselytutkimuksen (n. 1047) mukaan kolmipäiväisen jakelun riittävyys jakaa ihmisiä. Yhteensä 52 % kyselyyn osallistuneista oli täysin tai jokseenkin eri mieltä sen kanssa, että kolmipäiväinen yleisjakeluvaihtoehto alainen jakelu on riittävää. Vastanneista 44 % oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä (4 % ei osannut sanoa).

Sääntelyn on oltava kansalaisten näkökulmasta selkeää. Kuten arviomuistio huomauttaa, päivien vähimmäismäärän jättäminen kirjaamatta lakiin saattaa johtaa epäselvyyteen ja luoda näin epävarmuutta. Arviomuistion mukaan kirjaamattajättäminen mahdollistaa jouston kautta kustannussäästöjä, mutta näitä kustannussäästöjä ei voi tehdä kansalaisten epävarmuuden kustannuksella. Kuluttajaliitto kannattaa ministeriön arviota siitä, että tarkka vähimmäispäivien kirjaaminen lakiin on soveltuvampi sääntelyvaihtoehto kuin kirjaamattajättäminen.

Jakelupäivien valitsemisesta Kuluttajaliitto toteaa, että kumpi tahansa ehdotettu malli valitaan – tarkat jakelupäivät lakiin kirjoitettuna taikka etukäteen muutoin ilmoitettuna - on tärkeää, että jakelupäivät tehdään tietäväksi eikä niitä muuteta tarpeettoman usein.

Kuluttajaliitto pitää erinomaisena, että kohtuullisen katteen tulkintaepäselvyyteen puututaan ja Kuluttajaliitto pitää ministeriön arviota lain muutostarpeesta selkeänä ja kuluttajien kannalta hyvänä. On tärkeää, etteivät kuluttajahinnat voi nousta kohtuuttomasti, sillä postin yleispalvelut ovat edelleen välttämättömiä, eikä hinta saa olla este yleispalveluiden käyttämiselle.

Kuluttajaliitto ei kannata ikärajan poistamista erityistarpeiden huomioimisessa. Lääkärinlausunnon hankkiminen liikuntakyvyn selvittämiseksi saattaisi koitua liian työlääksi ja näin vaarantaa henkilöiden tiedonsaannin. Asetettavan ikärajan vaikutukset tulee arvioida huolella ja painottaen kansalaisten ja tiedonsaannin turvaamisen näkökulmia eikä niinkään kulujen säästöä.

Lokerikkojakelusta sanottakoon, että uudet palvelumuodot ovat yleisesti positiivinen kehityssuunta ja esimerkiksi pakettijakelun tuominen vielä lähemmäksi kuluttajia on kannatettavaa.

Lokerikkojakeluun siirtyminen tulisi kuitenkin perustua vapaaehtoisuuteen. Kuluttajaliitto yhtyy arviomuistiossa esitettyyn näkemykseen siitä, että lokerikkojakelun edistämiseksi on selvitettävä muita keinoja kuin pakottava lainsäädäntö.

Helsingissä 15.2.2021

Emmi Meriranta

Lakimies, OTM

Tiina Vyyryläinen

Vaikuttamistyön päällikkö, OTK

Meriranta Emmi

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry